

Љиљана Драгичевић
Београд, Народна библиотека Србије

УДК 005.511: [004.738.5:339
УДК 002.63: 050(497.11+497.16)

**БИЗНИС ПЛАН ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ЕЛЕКТРОНСКОГ
ПОСЛОВАЊА У НАЦИОНАЛНОМ ISSN ЦЕНТРУ
СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ**
(могућности примене)

Израда Бизнис плана је континуиран процес започет рађањем идеје о одређеном послу, односно групи послова. То је документ у коме је повезано и артикулисано све оно што чини један пословни процес и подухват. Тај се процес наставља проценом основности очекивања о пословној успешности те идеје у реалном пословном окружењу, те детаљном разрадом свих аспеката и елемената у њеној реализацији и могућих проширења и модалитета.

Животни век Бизнис плана се наставља након завршене израде, кроз његово непрекидно коришћење у поступку поређења планираних и реализованих активности и резултата у реализацији пословног пројекта.

Основне елементе Бизнис плана чине:

Објашњење шта је

Бизнис план – сегмент, какав је и овај, у коме се даје одговор на ово питање

Циљ

Бизнис плана – сажето елаборирање кључних циљева пројекта

Профил компаније – основне информације о предузећу

- Анализа тржишта** – обим, структура и динамика раста производње, односно понуде услуга на циљном тржишту, ниво, структура и трендови продаје, привредно и правно окружење на циљном тржишту и анализа конкуренције и потенцијалних ризика пословног пројекта
- Маркетинг план** – сегмент који елаборира циљне групе, тј. потенцијалне потрошаче/кориснике услуга, стварне и могуће цене на тржишту, могућности, начине и канале промовисања, рекламирања и дистрибуције производа/услуге
- Менаџмент план** – обухвата послове и задатке на реализацији пројекта, тим за реализацију, као и обавезе и трошкове у току реализације
- Производни план** – излаже одлике и асортиман производа/услуга, избор технологије и опреме и решења техничких захтева (електрична енергија, комуникациони канали, комунална инфраструктура и др.), ниво коришћења постојећих и изградњу нових објеката на постојећим или новим локацијама, идентификацију репроматеријала и могућих добављача, као и ниво неопходних инвестиционих улагања
- Продајни план** – односи се на калкулацију трошкова и цене производа/услуге, процену пласмана, концепт организације продаје и анализе будућих купаца
- Финансијски план** – приказује финансијску оправданост пројекта
- План развоја** – указује на правце, циљеве и динамику даљег развоја пројекта
- Додаци** – комплетан пратећи материјал, значајан у процесу одлучивања о Бизнис плану и његовој реализацији (1) (Видети Додатке под тачком 1.9.1 и 1.9.2).

У конкретном случају увођења електронског пословања у Националном ISSN Центру Србије и Црне Горе, Бизнис план треба да докаже оправданост таквог посла и укаже на најквалитетније модалитете његове реализације. Особеност овог плана чине пословне

активности у којима је настао (формирање Националног ISSN Центра Србије и Црне Горе и пресељење из Југословенског библиографско-информацијског института у окриље Народне библиотеке Србије) и све већи захтеви окружења за бржим и ефикаснијем реаговањем на захтеве корисника. (1)

1.1. Национални ISSN центар Србије и Црне Горе

Национални ISSN центар Југославије је основан 1974. године при Југословенском библиографском институту и крајем 2003. године пресељен у Народну библиотеку Србије у Београду и Народну библиотеку “Ђурађ Црнојевић” у Цетињу (јер је дошло до формирања Националног

ISSN центра Србије и Црне Горе), како би сви послови око регистрација и праћења издавачке делатности у нашој земљи били на једном месту. Од 1995. године Савезно министарство за науку и културу је престало да финансира ISSN центар и препоручило излазак на тржиште.

Према Закону о изменама и допунама закона о порезу на промет, серијске публикације треба да (поред других захтева) добију ISSN број како би биле ослобођене од пореза.

Национални ISSN центар Србије и Црне Горе треба да буде технички опремљен и доступан корисницима током целог дана. Пре свега просторија у коју ће бити смештен треба да буде при самом улазу у Библиотеку, како би корисници могли несметано да улазе (без потребе веће контроле Службе за обезбеђење) и да не би лутали ходницима.

ISSN центар Србије и Црне Горе додељује ISSN бројеве серијским публикацијама за које их издавачи траже, јер им је потребан за израду EAN кода неопходног код дистрибуције часописа.

Цена доделе једног ISSN броја у 2002. години је била 1200,00 динара (ова услуга подразумева и израду EAN кода, доставу на дискети или e-mail-ом, доделу УДК броја за публикацију). Од почетка 2004. године ове услуге се не наплаћују.

Делатности ISSN центра су:

- Додела ISSN броја – из Међународног центра у Паризу се добија блок бројева и скида се по потреби број и додељује

наслову. Поред сваког додељеног броја се наводи назив публикације, назив и седиште издавача, телефон, факс, e-mail одговорног лица, јер уколико публикација по излажењу не стигне у ISSN центар, библиограф мора да рекламира и ургира за добијање обавезног примерка. Два пута годишње обавезно се шаље електронским путем домаћа ISSN база са свим исправкама и допунама у светски регистар.

- EAN (European Article Numbering) – још се назива Бар код, шипкасти код, ради се комплетан у Corel Draw 12 и као Windows meta file шаље издавачима електронском поштом. На овај начин издавачима се омогућује да урађени EAN код дорађују (сужавају, скраћују, окрећу) према потребама дизајна своје насловне стране.
- Остале информације – укључују информације које захтевају претраживање базе серијских публикација (домаће и светске) и слање путем факса или електронским путем. Цена се одређује према броју укључених библиографских јединица.

1.2. Електронско пословање у библиотекарству

Ни свет библиотекарства није остао имун на глобалне светске процесе и промене изазване компјутерском револуцијом. Нове технологије су радикално промениле начин рада библиотекара у библиотекама и информацијским сервисима. Захваљујући информацијском буму и комуникацијским технологијама корисници могу лакше, у сваком тренутку и са било ког места, да претражују библиотечке фондове.

Пошто електронско пословање представља олакшање, потребу, а од скора и неопходност у развијеном пословном свету, који као стандардни алат користи напредне информационе технологије да би брже, ефектније и ефикасније испуњавао задатке, потребно је да се запослени у библиотекарству додатно информатички образују.

Савремено пословање карактеришу сталне промене и стални раст нових захтева на које библиотекарски морају адекватно да одговоре. Јасне су све предности датог вида пословања, али у нашем случају неопходна је реорганизација и улагање у научнообразовне и истраживачке системе као изворе електронске културе, како би електронско пословање било успешно.

Смернице у развоју електронског пословања у нашим условима би биле:

- улагање у опрему и обуку кадрова,
- подизање нивоа „компјутеризације“ процеса рада,
- ширење јефтиног приступа Интернету,
- складиштење записа и информација у електронском облику,
- стандардизација поступка рада и архивираних података,
- развој система заштите података-дигитални потпис-енкрипција података,
- развој правног система,
- увођење платног промета електронским путем,
- рад на стабилизацији друштва (2).

1.3. Маркетиншка основа услуга Националног ISSN центра Србије и Црне Горе

Очигледно је да се Национални ISSN центар Србије и Црне Горе проширењем палете својих услуга и поједностављењем приступа корисника ISSN центру путем Интернетa, издаваја од библиотека које то не омогућују. Осим тога требало би преко библиотеке и ISSN центра омогућити корисницима бесплатан приступ Интернету и електронским изворима за које су заинтересовани, и дати им одговоре на најчешће постављена питања о ISSN-у, Бар код-у, ISSN регистру и слично (требало би превести флајере о томе са енглеског језика и поставити на наш сајт).

Национални ISSN центар Србије и Црне Горе јединствен је у нашој земљи.

Конкуренција у правом смислу не постоји, јер ову врсту посла не ради нико више у земљи, али самим тим је одговорност већа да се послови ураде што брже и ефикасније и да сви корисници буду задовољни. Веома је битно успоставити сарадњу са библиотекама које скупљају обавезни примерак на свом подручју да би један издвојили за ISSN центар, водити рачуна о њиховим захтевима и повремено их обавештавати о додељеним ISSN бројевима за публикације са њиховог подручја. Као што Национални ISSN центар добија из света захтеве за идентификацију појединих наслова изашлих у нашој земљи и решава их, треба омогућити и нашим библиотекама да исте услуге остваре преко њега. Промена локације и обједињавање свих

послова око издавања публикације на једном месту је велики плус за ову делатност. Овим се омогућава кориснику да на једном месту добије ISSN број, EAN код, CIP-Каталогизацију у публикацији или увид у библиотечки фонд који га интересује (уколико је, наравно, овај достављен као што Закон прописује).

1.4. Распоживи људски ресурси

У Националном ISSN центру раде две особе (библиографи) које имају искуство у раду са серијским публикацијама и које тај посао раде више од петнаест година. Пошто тренутно Национални ISSN центар дели просторије са Одељењем серијских публикација, јер нам се послови преплићу, и остале колеге учествују у раду када је то потребно и колико је у њиховој моћи. Свакодневно размењујемо своја искуства у раду са серијским публикацијама и проширујемо своја знања. На основу ових чињеница сматрам да питање преношења постојећих библиографских послова у сфере електронског пословања представља само адекватно проширење пословних процеса, и могло би да послужи као претходница увођења електронског пословања у целу Библиотеку. Осим тога, сматрам да би требало укључити у ове пословне процесе и запослене инжењере у Рачунском центру и Виртуелној библиотеци.

1.5. Асортиман услуга електронског пословања у понуди Националног ISSN центра Србије и Црне Горе

Услуге које Национални ISSN центар Србије и Црне Горе мора да обезбеди и у модалитету електронског пословања су:

- Додела ISSN броја (омогућен је издавачима да могу електронским путем упутити захтев за доделу ISSN броја, израду EAN кода или информација које их интересују у вези издавања серијских публикација).
- Плаћање рачуна (требало би омогућити издавачима и осталим корисницима да плате за добијене услуге – од почетка 2004. године не наплаћујемо ISSN број и израду EAN кода, али наплаћујемо израду CIP записа).

1.6. Финансијска оправданост пројекта

Финансијску оправданост увођења електронског пословања у Национални ISSN центар Србије и Црне Горе образложено на следећи начин.

Према Закону о изменама и допунама закона о порезу на промет (објављеном у Службеном гласнику Републике Србије бр. 70/2003) свака публикација која има ISSN број и CIP ослобађа се пореза на промет, тако да је много захтева и треба на њих правовремено одговорити. Наведени послови захтевају и одговарајућу инфраструктуру и адекватна кадровска и апликативна решења у реализацији те обавезе. Ова делатност би могла да се реализује на постојећим ресурсима уз мала материјална улагања и ангажовање већ постојећег тима.

Ваља начинити избор активности на којима ће се ангажовати постојећи радни потенцијал (укључујући и остале делове библиотеке, и активности које ће евентуално бити поверене екстерним извршиоцима).

Надоградњу – развој и даље ширење обима услуга електронског пословања у ISSN центру – треба, пре свега, утемељити на успешности реализованих сегмената оваквог пословања. На другој страни, пословни имиџ самог ISSN центра и Библиотеке при којој је, такође ће допринети у процесу решавања даљег развоја оваквог пројекта.

1.7. Могућности развоја електронског пословања у Националном ISSN центру Србије и Црне Горе

У ISSN центру постоји већина важних предуслова за улазак у овакав пројекат и његов даљи развој, али да би након почетних разматрања то постала реалност, потребно је да се обезбеде: поуздана заштита података, модуларност система и флексибилност ка проширивању, флексибилност технолошких захтева према комитенту, електронска повезаност ISSN центра са другим библиотекама и издавачима и банком, комплексни систем влашћења, и стабилност система.

1.8. Закључне напомене

Електронско пословање је могуће применити у Националном ISSN центру Србије и Црне Горе уколико се обезбеде механизми за заштиту финансијских и других трансакција на Интернету. Пословна оријентација ка електронском пословању у овом случају захтева незнатна проширења на технолошком и кадровском плану, али почетни кораци ће показати даљи ритам активности.

1.9. ДОДАЦИ

1.9.1. Маркетинг план за библиотеке

Код маркетиншког планирања одговори на следећа питања ће вам помоћи да примените маркетинг у вашој библиотеци или информацијском сервису.

Разумевање ваше тренутне ситуације и ваше шансе

1. Шта је ваша мисија?
2. Ко су ваши тренутни корисници/клијенти?(Навести више група ако је то могуће).
3. Које услуге ви обезбеђујете за ваше кориснике/клијенте?
4. Какав је јединствени предлог наплате у вашој библиотеци? Са којим факултативним услугама ви конкуришете код ваших корисника, односно по чему се ваша библиотека разликује од других?
5. Које су ваше кључне маркетиншке поруке? Какав је утицај ванредног извештаја, произашлог из вашег јединственог предлога наплате, да ли он може спојити ефектан резиме и положај ваше библиотеке?
6. Како ће и на који начин одређење ваше библиотеке као „Националног центра“ изменити ваше мишљење и/или унапредити услуге?
7. Шта ваши корисници/клијенти желе побољшати, а што тренутно није остварљиво/доступно?
8. Које ће услуге које тренутно нудите/пружате бити корисне новим корисницима/клијентима?
9. Које услуге ћете морати да понудите, а тренутно их не пружате?

Планирање за будућност

10. Да ли ће истраживање бити неопходно?
11. Који корисници/клијенти су вам циљ у плану за блиску будућност?
12. Које су вам намере? (краткорочне и дугорочне)
13. Какве су вам стратегије за сваки циљ?
14. Која вам је маркетиншка подршка доступна (рекламирање, оглашавање, новине/билтени, Интернет, културни догађаји)?
15. Како ћете извршити/испунити план?
16. Какав ће бити ваш распоред сати (како ћете се временски организовати)?

Процена

Оваквим маркетиншким истраживањем одредићете ваше тржиште у двадесет првом веку. (3)

1.9.2. Сегментација тржишта у односу на сврху коришћења

Сврха коришћења библиотеке	Групе корисника	Широке сервисне потребе
Помоћ у доношењу одлука и смеру развоја унутар одељења	Доносиоци одлука и усмеривачи политике унутар одељења	Потпуни приступ библиотечким и информативним сервисима и фондовима библиотеке, реферални и информативни сервиси, међубиблиотечка позајмица и најновији подаци, преглед материјала за које влада интересовање

Испуњење циљева и намера одељења	Службеници одељења Учитељи Представници Удружења родитеља и грађана Пријатељске групе Школски надзорни инспекторат	Приступ најновијим информацијама у библиотечком фонду, материјали и информације за које влада интересовање
Помоћ при захтевима за пријем нових чланова	Одељењски службеници Спољни корисници, укључујући и редовне студенте	Приступ најновијим информацијама у фонду библиотеке, материјали и информације за које влада интересовање
Упознавање са потребама корисника других библиотека	Библиотекари кроз споразум о националној међубиблиотечкој позајмици	Приступ најновијим информацијама у фонду библиотеке и позајмица тражених материјала
Испуњење циљева и захтева осталих организација, укључујући државне службе	Владини службеници Сектор јавног менаџмента Комисије Правосуђе	Приступ најновијим информацијама у фонду библиотеке, материјали и информације за које влада интересовање
За комерцијалну добит	Пословне индустријске групе Правне фирме Новинари и књижевници Консултанти	Приступ најновијим информацијама у фонду библиотеке, материјали и информације за које влада интересовање

(4)

Литература

1. Николић, Д. „Школа бизнис плана“, Е магазин, бр. 1,2,3,4,5,6/2003.
2. Пенезић, Р. „Менаџмент развоја електронског пословања земаља у транзицији“, Зборник радова Више пословне школе у Новом Саду, бр. 1/2002, стр. 126-131.
3. www.crlc.org/clc/
4. www.alia.org.au/

Резиме

Библиотекарство као добро стандардизована област је погодно за увођење електронског пословања, па је тако могуће применити га и у Националном ISSN центру Србије и Црне Горе. Уколико електронско пословање дефинишемо само као вид пословања при коме заинтересоване стране остварују контакт електронским путем пре него физичком разменом података, можемо рећи да је електронско пословање заживело у Националном ISSN центру Србије и Црне Горе, јер увелико примамо захтеве електронским путем, и додељени ISSN број и урађени EAN код шаљемо електронским путем издавачима.

Љиљана Драгичевич

Бизнес план для реализации электронной деятельности в национальном ISSN центре Сербии и Черногории

Резюме

Библиотечное дело как хорошо стандартизованная область благоприятствует введению электронной деятельности и поэтому его возможно легко применить в Национальном ISSN центре Сербии и Черногории. Если электронную деятельность определим как вид деятельности при которой заинтересованные стороны осуществляют контакт скорее электронным путем, чем физическим обменом данных, то тогда можно сказать, что электронная деятельность уже начала свою жизнь в Национальном ISSN центре Сербии и Черногории, поскольку запросы уже долго принимаем электронным путем, а ISSN номер и EAN код отправляем издателям таким же способом.

Ljiljana Dragičević
Business Plan for the Realization of the Electronic Business within the ISSN Center of Serbia and Montenegro

Summary

The Librarianship, as a well standardized domain, is very suitable for the implementation of the e-business, so we think that it is possible to apply it within the ISSN Center of Serbia and Montenegro. If we can define the e-business as a new way of business transaction, where the interested parties are making their contacts by electronic means, rather than material exchange of data, we can say that the electronic business is in operation within the ISSN Center of Serbia and Montenegro, as we already receive all the demands mainly through our electronic system and the assigned ISSN Number and EAN Code are sent by electronic means to the Publisher.